

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 283/2025-23

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JUDr. Michalom Feciľakom, advokátom, Jesenná 8, Prešov, proti rozsudkom Okresného súdu Bratislava II č. k. 21C/29/2019-915 z 3. apríla 2023 a Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co/1/2024-999 z 27. novembra 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 31. marca 2025 domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy a práv na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) rozhodnutiami súdov v civilnom spore o zamietnutí jeho žaloby proti žalovanej Národnej diaľničnej spoločnosti, a.s. (ďalej len „NDS“).

2. Popritom sťažovateľ navrhuje, aby senát ústavného súdu podal návrh na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy o súlade § 6 ods. 1 zákona č. 639/2004 Z. z. o Národnej diaľničnej spoločnosti a o zmene a doplnení zákona č. 135/1961 Zb. o pozemných komunikáciách (cestný zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o NDS“) s čl. 20 ods. 4 ústavy. Podľa § 6 ods. 1 zákona o NDS k nehnuteľnostiam spravovaným ku dňu vzniku NDS Slovenskou správou ciest, ktoré sú predmetom prechodu práv a povinností podľa zákona o NDS a ktoré nemôžu byť súčasťou predmetu vkladu do NDS z dôvodu nevyporiadania, prípadne nepreukázania vlastníckeho práva štátu k nim a ktorých užívanie je dané tým, že sú zastavané diaľnicami, vzniká v prospech NDS dňom jej vzniku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ktorého obsahom je užívanie nehnuteľností. Podľa § 6 ods. 2 zákona o NDS je NDS povinná vyporiadať vlastníctvo k týmto pozemkom.

3. Nesúlady tohto ustanovenia NDS zákona s ústavou sťažovateľ vyvodzuje z toho, že nie je stanovené žiadne administratívne konanie a ani štátny orgán s kompetenciou rozhodnúť o obmedzení vlastníckeho práva zákonom zriadeného práva zodpovedajúceho vecnému bremenu, čo spôsobuje absenciu náhrad za obmedzenie vlastníckeho práva a vlastníak pozemku sa nemôže domáhať preskúmania, či je toto obmedzenie vo verejnom záujme.

II.

4. Okresný súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom na námietku premlčania zamietol žalobu sťažovateľa z júna 2019, ktorou sa proti NDS domáhal zaplata 2 593,73 eur ako odplaty za obmedzenie vlastníckeho práva v období troch rokov pred podaním žaloby právom NDS podľa § 6 ods. 1 zákona o NDS k pozemku v [REDAKOVANÉ] s výmerou 127 m², na ktorom bol ešte pred rokom 1989 postavený úsek diaľnice [REDAKOVANÉ]. Časť tejto odplaty mal sťažovateľ nadobudnúť od spoluvlastníkov pozemku podľa zmluvy o postúpení pohľadávky. Druhú časť odvodzoval od svojho vlastníckeho práva k pozemku, ktorého výlučným vlastníkom sa stal až kúpou spoluvlastníckych podielov k pozemku v roku 2019. Podľa okresného súdu náhrada podľa § 6 ods. 1 zákona o NDS za vznik práva zodpovedajúceho vecnému bremenu je jednorazová a nárok na ňu vznikol 1. februára 2005, kedy vznikla NDS. Žaloba z júna 2019 tak bola podaná po uplynutí trojročnej premlčacej doby. Okresný súd popritom dospel k tomu, že zmluva o postúpení pohľadávok spoluvlastníkov pozemku na sťažovateľa je neplatná, keďže pohľadávky v nej neboli identifikované nezameniteľne.

5. Krajský súd na odvolanie sťažovateľa rozsudok okresného súdu potvrdil. Poukázal na rozhodnutia najvyššieho súdu, podľa ktorých náhrada za vecné bremeno, ktoré vzniklo zo zákona, je jednorazová. I napriek tomu, že sa tieto rozhodnutia týkali inej otázky (pozemkov pod stavbami, ktoré prešli zo štátu na obce), krajský súd nevidel rozdiel oproti právam podľa § 6 ods. 1 zákona o NDS. Preto sa stotožnil s premlčaním práva sťažovateľa. Krajský súd sa stotožnil so záverom o neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky.

III.

6. Sťažovateľ porušenie ústavných práv identifikuje v nesprávnosti právnych záverov namietaných rozhodnutí. Nesúhlasí s názorom o jednorazovej povahe odplaty za právo zodpovedajúce vecnému bremenu. Odplata má byť poskytovaná pravidelne ako opakujúce sa plnenie, keďže dočasnosť vecného bremena sa podobá nájmu a vyplýva z toho, že NDS je povinná vyporiadať vlastníctvo k pozemkom. Pri rozdielnom trvaní obmedzenia vlastníckeho práva právom podľa § 6 ods. 1 zákona o NDS je nespravodlivé, aby bola náhrada rovnaká, osobitne keď vlastníci pozemkov nemajú nástroj, ako NDS donútiť odkúpiť ich pozemky. Podľa sťažovateľa postupované pohľadávky bolo možné identifikovať a súde mali aplikovať výklad v prospech platnosti zmluvy.

IV.

7. Proti rozsudku okresného súdu sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom. Právomoc krajského súdu vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozsudku okresného súdu, a preto bola ústavná sťažnosť v tomto rozsahu podľa § 56 ods. 2 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej

republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá.

8. Proti rozsudku krajského súdu je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietnutá. Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by ním vyvedené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02). O svojevôli pri výklade alebo aplikácii právneho predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať vtedy, ak by sa jeho názor natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení tohto právneho predpisu, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 115/02, I. ÚS 176/03).

9. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti opakuje svoju argumentáciu z konania pred krajským súdom, s ktorou sa krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku vysporiadal. Obdobná argumentácia už bola predmetom konania o ústavnej sťažnosti sťažovateľa, ktorá bola odmietnutá uznesením ústavného súdu (III. ÚS 276/2021), v ktorom bola vyslovená ústavná udržateľnosť právneho názoru o tom, že nárok na náhradu za zákonom zriadené vecné bremeno k pozemku v prospech vlastníkov bytov v bytovom dome je jednorazový a premlčieva sa v trojročnej premlčacej dobe so začiatkom jej plynutia odo dňa zriadenia vecného bremena zákonom. Rovnaký právny záver (III. ÚS 621/2023) bol vyslovený vo vzťahu k obdobným vecným bremenám podľa zákona č. 66/2009 Z. z. o niektorých opatreniach pri majetkovoprávnom usporiadaní pozemkov pod stavbami, ktoré prešli z vlastníctva štátu na obce a vyššie územné celky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

10. Od týchto záverov nie je dôvod sa odchýliť. I k obmedzeniu vlastníctva právom NDS podľa § 6 ods. 1 zákona o NDS dochádza z dôvodu verejného záujmu, ktorý vyplynul z výstavby verejných stavieb na rôznych pozemkoch v období pred rokom 1989. Právny názor, že vlastníčkovi pozemku patrí jednorazová náhrada, ktorá sa premlčala uplynutím troch rokov od zriadenia práva zodpovedajúceho vecnému bremenu zákonom, tak nepredstavuje riešenie, ktoré by bolo v rozpore s ústavnými právami sťažovateľa, ktorých porušenie namieta. Argumenty v odôvodnení rozsudku krajského súdu, ktoré ho viedli k stotožneniu sa s právnym názorom okresného súdu o tom, že náhrada za užívanie pozemku je právom majetkovej povahy, ktoré podlieha premlčaniu v trojročnej premlčacej dobe od zriadenia zákonom, tak nie je porušením sťažovateľom uvedených ústavných práv.

11. K návrhu sťažovateľa na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy možno len spomenúť, že takýto návrh v namietanom konaní podal už okresný súd, no tento bol uznesením ústavného súdu (PL. ÚS 7/2022) odmietnutý podľa § 56 ods. 2 písm. c) zákona o ústavnom súde pre nedostatok zákonom ustanovených náležitostí. Návrh sťažovateľa na podanie návrhu na začatie konania podľa čl. 125 ods. 1 ústavy v konaní o ústavnej sťažnosti nie je dôvodný, keďže prípadné vyslovenie nesúladu § 6 ods. 1 zákona o NDS s ústavou by nemalo vplyv na posúdenie dôvodnosti sťažovateľom uplatneného nároku. Je tomu tak preto, že § 6 ods. 1 zákona o NDS je a v čase troch

rokov pred podaním žaloby sťažovateľa bol právnym dôvodom užívania pozemku sťažovateľa a jeho právnych predchodcov stavbou diaľnice NDS.

12. Toto osobitné ustanovenie v tom čase a aj v súčasnosti zamedzuje tomu, aby bola stavba NDS posúdená podľa § 135c Občianskeho zákonníka. Teda zamedzuje záveru o dôvodnosti žaloby sťažovateľa ako vlastníka pozemku podľa § 135c Občianskeho zákonníka, ktorou by sa proti NDS domáhal odstránenia stavby, jej prikázania do svojho vlastníctva alebo iného spôsobu vysporiadania najmä a prakticky len jedine zriadenia vecného bremena za náhradu. Prípadné vyslovenie nesúladu § 6 ods. 1 zákona o NDS by tak viedlo k tomu, že po strate účinnosti § 6 ods. 1 zákona o NDS by tento dôvod užívania pozemku sťažovateľa stavbou NDS odpadol. To by sťažovateľovi umožnilo podať žalobu podľa § 135c Občianskeho zákonníka, no nemalo by to žiaden vplyv na to, že v období troch rokov spred podania žaloby NDS užívala pozemok sťažovateľa a jeho právnych predchodcov z dôvodu, ktorým je zákonom zriadené právo zodpovedajúce vecnému bremenu podľa § 6 ods. 1 NDS zákona. Jedno, či už za premlčanú jednorazovú, alebo sťažovateľom žiadanú opakovanú odplatu za posledné tri roky spred podania žaloby.

13. Bez významu vo vzťahu k dôvodnosti žaloby sťažovateľa boli právne závery krajského súdu o neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávok medzi pôvodnými spoluvlastníkmi pozemku a sťažovateľom, ktorými zbytočne zaťažil cestu k záveru o nedôvodnosti žaloby. Právne úvahy, ktorých výsledkom bol záver krajského súdu o neplatnosti zmluvy o postúpení pohľadávky, bol vzhľadom na záver o premlčaní práva sťažovateľa a jeho právnych predchodcov celkom zbytočný. Preto nie je dôvod na to, aby bol posudzovaný ich súlad s uplatnenými ústavnými právami. I právny záver o platnosti zmluvy by nebol spôsobilý viesť k záveru o dôvodnosti žaloby sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2025

Robert Šorl
predseda senátu